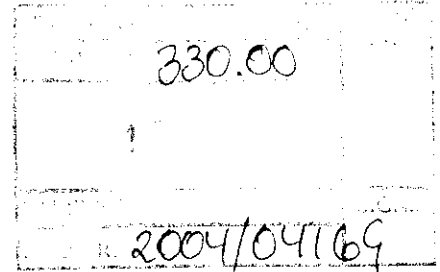

Fylkesmannen i Vest-Agder
Utdanningskontoret

Saksbehandler: Morten Halvorsen
Tlf.: 381 7644

Deres ref.: 200404169
Vår ref.: 610. 04/6970

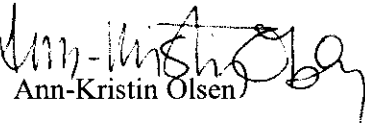
Vår dato: 7.01.05
Arkivkode:

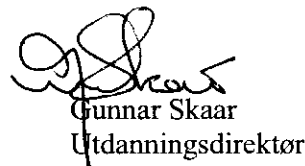
Barne- og familiedepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Ny barnehagelov - Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder

Fylkesmannen i Vest-Agder oversender med dette uttalelse til ny barnehagelov i henhold til notat fra Barne- og familiedepartementet av 09.11.04.

Med hilsen

Ann-Kristin Olsen

Gunnar Skaar
Utdanningsdirektør

Vedlegg: Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder

FØRSTEKLASSES FØR FØRSTE KLASSE!

“Vi skylder barna
å forstå deres oppvekst
i lys av deres egen tid”.

Dion Sommer

Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder til notat om ny barnehagelov.

Fylkesmannen i Vest-Agder gir med dette sitt syn på forslaget til ny barnehagelov som nå er til høring. I høringen vil en innledningsvis beskrive noen sentrale utfordringer i en utbygd og reformert sektor, og deretter kommentere forslagene til ny barnehagelov som Fylkesmannen i Vest-Agder mener er de mest sentrale.

Utfordringer for barnehagesektoren i en reformtid

Barnehagesektoren står overfor store utfordringer i tida framover. En stor utfordring er et av elementene i barnehagereformen, hvordan innlemme og gi likeverdig behandling av private barnehager. Dette innebærer store økonomiske, pedagogiske og organisatoriske endringer, spesielt for kommunenes framtidige rolle som barnehagemyndighet.

En annen stor utfordring er å definere tydelig hva formålet og innholdet i et nasjonalt og likeverdig barnehagetilbud til barn skal være. Uten et klart uttrykt formål blir det vanskelig å forstå hva barnehagens samfunnsoppdrag er, og hva slags kompetanse og kvalifikasjonskrav en nasjon skal stille til fagpersoner som skal arbeide der. Barnehagen må både gjenspeile det samfunn og den tid den er en del av, den må preges av de stemmer barn bringer med seg, og den må selv være en kulturskaper.

Når barnehagesektoren er fullt utbygd, er det grunn til å forvente større offentlig oppmerksomhet om barnehagens innhold og om barns utbytte av barnehageoppholdet slik vi har sett i Sverige og Danmark de siste årene. På sikt må det forventes at innholdet i barnehagen som samfunnsinstitusjon omfattes av samme interesse som skolen.

Et sterkt og likeverdig partnerskap med utdanningssystemet

I forhold til skolen blir koordinering av politikken og et likeverdig partnerskap ekstra viktig. Dette er anbefalinger fra OECDs sluttrapport *Starting Strong* (2001). Barnehage og skole har mange sammenfallende oppgaver, samtidig som begge institusjoner bør ta vare på sitt særpreg. Slagordet "Det beste fra barnehage og skole" må kunne påvirke begge institusjonene til å la seg inspirere av hverandres måte å arbeide på, og derfor bør læreplaner og lovgivning i forhold til barnehage og skole kunne samordnes bedre. I et utdanningsparadigme kan man forstå barnehagen som første trinn i et utdanningsforløp som skolen bør bygge videre på.

På tross av anbefalingen fra Kvalitetsutvalget i innstillingen *I første rekke, forsterket kvalitet i grunnopplæringen for alle* (NOU 2003:16, side 120) om en parallell revisjon av Rammeplan for barnehagen og læreplanene for grunnskolen, har det ikke skjedd noen form for koordinering, selv om revisjonsarbeidet overlapper hverandre tidsmessig. Innstillingen inneholdt flere forpliktende forslag på barnehageområdet, men ble ikke fulgt opp i stortingsmelding nr. 30 *Kultur for læring*. I st.melding 30 står omtrent ingenting forpliktende om barnehager. Dette er ikke i tråd med rådene fra OECD på dette punktet.

De siste årene har kommunene omorganisert barnehageområdet og overført fagområdet til egen etat, til skole eller kultur og oppvekst avdeling.

Flere småkommuner har også samlokalisert barnehage og skole i oppvekstsentre og med dette både signalisert og praktisert en tettere kopling mellom skole og barnehage. Endringen i kommunene har også påvirket organiseringen hos Fylkesmennene der de fleste embeter (14 av 18) har flyttet fagområdet fra sosial og familieavdelingen til utdanningsavdelingen. Dette signaliserer også en tettere kopling mellom barnehager og utdanning. Flytting av barnehageområdet til utdanningsavdelingen har tydeliggjort forskjellene i styringssignalene fra UFD og BFD. Likeledes departementenes satsingsområder, prioriteringer, ressurser og bruk av virkemidler. Dette aktualiserer behovet for en statlig samordning.

Dimensjonering i barnehagesektoren

Barnehagesektoren berører i dag godt over 200.000 barn, 434 kommuner, over 6000 barnehager, ca 400.000 foreldre og ca 60.000 ansatte. Dette gjør barnehagen som samfunnsinstitusjon til en betydelig faktor for samfunnsutviklingen. Dette bør få betydelige konsekvenser for virkemiddelbruk, ressurstildelinger, personellsituasjon og rapportering osv.

Fylkesmannen har gjennom dette året hatt et stort fokus på barnehagereformen og drevet aktivt informasjonsarbeid om reformen rettet mot kommunen som barnehagemyndighet. Sett fra vårt ståsted kan

det synes som sektoren ikke er dimensjonert med ressurser og personell i forhold til det arbeid og de krav reformen forventer.

Staten har økt virkemiddelbruken betydelig de siste årene for å få redusert foreldrebetalingen og for å få fart i utbyggingen. Fylkesmannen mener det ikke mangler informasjon og virkemidler, men vår erfaring er at det mangler personell nok til å ivareta de betydelige samfunnsoppgaver og det ansvar som knytter seg til barnehagereformen, - fra departementsnivå og til driftsnivå.

Formål og innhold

Departementet skriver i høringsutkastet at det hersker relativt stor ro og rimelig tilfredshet med dagens bestemmelse om barnehagens formål. Dette stiller Fylkesmannen spørsmål ved og viser blant annet til arbeidsgruppas fyldige innspill i formålsdiskusjonen. At departementet velger å se bort fra dette og ikke vil endre på barnehagens formålsparagraf etter 30 år har Fylkesmannen vanskelig for å forstå begrunnelsen for.

Det er nettopp i formålet en nasjon skal definere hva man vil med barnehagetilbudet og samtidig signalisere forpliktende premisser for de som arbeider i sektoren. I løpet av disse 30 årene har barnehagedekningen økt fra 7% til å omfatte nærmere 70% av norske førskolebarn. Barnehagen har i denne tiden beveget seg fra et selektivt til et universelt velferdsgode (L.Gulbrandsen, NOVA -2003).

Å opprettholde et formål fra 1974 med; *gode utviklings- og aktivitetsmuligheter* vil være å signalisere et foreldet perspektiv på barndom og at man ikke har tatt inn over seg ny kunnskap og forskning.

Etter Fylkesmannens mening er dagens formålsparagraf for utydelig og for generell, og det er behov for å endre og utvide denne. Formålsparagrafen bør utformes slik at barnehagens pedagogiske mandat kommer tydeligere fram. En endret og utvidet formålsbestemmelse vil tydeliggjøre eiernes og barnehagemyndighetenes forpliktelse og ansvar i forhold til barna, foreldrene og samfunnet.

Den første leddet i formålsbestemmelsen bør derfor lyde slik:

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder et likeverdig pedagogisk tilbud.

Barnehagen skal i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem bistå barna i deres dannelsesprosess og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Fylkesmannen støtter for øvrig arbeidsgruppas forslag til formålsbestemmelse.

Barnehagens miljø

Barnehagens fysiske miljø reguleres av en rekke forskrifter i helselovgivningen, plan- og bygningsloven og produktkontrollloven. Forskrift om miljørettet arbeid i barnehage og skole og Forskrift om sikkerhet på lekeplass er særlig rettet mot miljøet i barnehager og skoler. Er det da nødvendig å regulere det fysiske miljøet i barnehageloven? Fylkesmannen mener barnehageloven bør ha en bestemmelse hvor sammenhengen mellom det fysiske miljøet og det pedagogiske oppdraget kommer tydeligere fram. Dagens bestemmelse sier at lokalet og uteområder skal være *egnet* for formålet – dette bør erstattes med formuleringen; *fremme formålet*..

Barnehagebygget og inventaret skal tåle intens bruk, og utformes slik at det tar hensyn til små barns kroppslige behov og utgjør et miljø som fremmer lek og læring. Estetiske, sikkerhetsmessige og pedagogiske hensyn må legges til grunn for utforming av barnehagebygget og utearealet. Rammeplanen uttrykker estetikkens betydning slik: "den estetiske dimensjon er en del av menneskes liv og er knyttet til identitet og livskvalitet". Fylkesmannen mener derfor at det er grunn til å rette større oppmerksomhet mot omgivelsenes og miljøets betydning for den pedagogiske virksomheten og for barns fysiske og psykiske helse.

Fylkesmannen foreslår at nåværende § 3 endres i tråd med arbeidsgruppas forslag:

§ 3 Barnehagens miljø.

*Barnehagen skal ha utstyr, lokaler og uteareal som **fremmer formålet**, osv.*

Barns medvirkning

Barnekonvensjonens artikkel 12 sier at barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets mening skal tillegges vekt.

Fylkesmannen stiller seg positiv til at barns medvirkning blir tydelig nedfelt i loven gjennom en egen paragraf. Dette presiserer barns rett til å bli møtt med respekt og anerkjennelse. Anerkjennelse av barn som subjekter betyr en erkjennelse av at barn og voksne kan ha ulike interesser og ulike opplevelser av virkeligheten. Opplevelsen av å bli hørt og respektert er viktig både i forhold til følelsen av egenverd og som grunnlag for toleranse og respekt for at mennesker er forskjellige. Dette er grunnsteinen til aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn, og et viktig argument for en nasjons satsing på barnehagedrift som velferdsordning. Etter Fylkesmannens mening er dette også en av de vesentligste begrunnelsene for at kravet om kvalifikasjon og kompetanse i barnehagene må styrkes. Å ta barns rett til medvirkning på alvor er ikke mulig uten nærværende og kompetente fagpersoner i barnehagen som har tid til å være i dialog med barna.

Kommunens ansvar som barnehagemyndighet – en lovfestet rett til barnehageplass for alle som ønsker det.

Kommunen har i dag i henhold til barnehagelovens § 7 plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser. Fylkesmannen i Vest-Agder har ved tidligere høringer pekt på at dette er en for vag formulering, og ment at det bør innføres en individuell rett til barnehageplass til alle som ønsker det.

Å lovfeste en individuell rett til barnehageplass var et av forslagene fra Kvalitetsutvalgets innstilling som Fylkesmannen tidligere har vist til. Forlaget er ikke noe epokegjørende, andre europeiske land som Danmark, Sverige, Frankrike og Tyskland har allerede innført denne retten. Frankrike så tidlig som i 1881 som en del av fransk dannelsesstradisjon, og Tyskland i 1992 som en del av endring i lovverket i et gjenforent Tyskland.

Fylkesmannen mener at en individuell rett til barnehageplass vil styrke forbindelseslinjene mellom barnehage og skole. Barnehagen bør i likhet med grunnskolen bygge på prinsippet om en sterkt og offentlig engasjement som inkluderer alle.

Dette kan gjøres ved å gi barnet en rett til plass når de foresatte har meldt inn behovet og søkt om plass. I Sverige er retten til barnehageplass formulert slik: "Når vårdnadshaveren har anmeldt behov for plass, skal kommunen erbjuda plass utan oskeligt drøjsmål".

Fylkesmannens rolle – tilsyn

Fylkesmannen har etter gjeldende lov ansvar for å drive aktiv veiledning overfor kommunen som forvaltningsmyndighet og barnehageeier. I høringsutkastet tar departementet til ordet for at dette fungerer godt i dag, og ønsker å videreføre dette.

Mye fungerer godt i dagens barnehagesektor, men Fylkesmannen registrerer også:

- Til dels store forskjeller i kvalitet i kommuner og barnehager.
- Lite eller ingen systematisk oppfølging av innhold og kvalitet.
- For liten og mangelfull tilsynskapasitet. (Fylkesmannen har i de seinere år registrert og arbeidet med en del tilfeller av alvorlige, ulovlige og uforsvarlige forhold i sektoren).

Fylkesmannen støtter departementets innstilling på dette punkt, og ser for seg en viktig framtidig rolle som pådriver, veileder og tilsynsinstans. I en utbygd sektor er det også grunn til å forvente en økt satsing og større systematikk på kvalitativt innhold, resultat og utbytte av barnehageoppholdet for barn. Fylkesmannen regner med at dette vil være et viktig arbeidsområde i forbindelse med implementering og oppfølging av ny rammeplan.

Fylkesmannen støtter forslaget om å oppheve Fylkesmannens adgang til å føre tilsyn med den enkelte barnehage. Fylkesmannen finner det i likhet med departementet mer framtidsrettet og hensiktsmessig å føre tilsyn med kommunens myndighetsrolle. Dette vil gi Fylkesmannen et

mer samlet og oversiktlig tilsyn med barnehagesektoren på lik linje med andre fagområder og sektorer (NOU: 2004-17, Statlig tilsyn med kommunesektoren).

Barnehagemyndighetens generelle oppgaver – godkjenning og fri etableringsrett

Slik gjeldende lovverk fungerer kan ikke kommunen styre etableringen av nye barnehager. Private aktører har i dag rett til godkjenning. I Fylkesmannens dialogmøter med kommunene uttrykkes et sterkt ønske om å gi dem sterkere virkemidler for å styre sektoren mot full behovsdekning. Fylkesmannen har forståelse for dette. I dag ser vi eksempler på at dette vanskeliggjør kommunens arbeid med å tilpasse det totale barnehagetilbudet i tråd med befolkningens ønsker og behov. Det er uheldig at flere kommuner vegrer seg av frykt for overkapasitet når siste støtet i utbyggingen av sektoren virkelig bør settes inn.

Fylkesmannen mener dette også har en annen dimensjon med seg. Å benytte konkurranse som *middel* for å få fart i en utbyggingsperiode er greit nok, men konkurranse som *mål* i en fullt utbygd sektor er etter Fylkesmannens mening uheldig. Det må først og fremst være et mål at alle barn som ønsker det får en barnehageplass og ikke at det utvikler seg til en "kamp om barna" barnehager imellom, med truende eksistensgrunnlag som resultat.

Målet er at foreldrenes frihet og valg skal være førende for hvilke barnehagetilbud som skal utvikles. Fylkesmannens erfaring er at dette gjelder i urbane strøk med et visst befolkningsgrunnlag. Fylkesmannen har ennå til gode å se et sterkt innslag av private aktører og store valgmuligheter for befolkningen i små kommuner.

Kvalitet i barnehagesektoren må styres gjennom et sterkt nasjonalt og kommunalt engasjement.

Fylkesmannen mener det må innføres en godkjenningsordning som gir kommunene en sterkere styring med etablering av private barnehager for å sikre full utbygging. Det er kommunen som barnehagemyndighet som i sitt planarbeid ser hvor behovet er størst. Dette vil være i tråd med den "kommunalisering" av sektoren som nå finner sted med blant annet nye lover om samordnet opptak, nasjonale standarder for foreldrebetaling og søskenmoderasjon, likeverdig behandling av offentlige og private barnehager, tilskuddsordninger osv.

Danmark og Sverige har nå tilnærmet full behovsdekning uten at fri etableringsrett eller rett til godkjenning for private aktører har vært nødvendig virkemiddel. Dermed ha disse landene langt tidligere enn oss kunnet innlemme driftstilskuddet i rammeoverføringer til kommunen og ikke som øremerkede tilskudd.

Fylkesmannen mener Norge må kunne innføre samme regel der private aktører må inngå avtale med kommunen for å utløse retten til godkjenning. Dette vil bygge opp om den anbefalingen OECD har gitt om en sterkt og offentlig engasjement i barnehagesektoren.

Fylkesmannen mener det i denne sammenheng må være mulig å etablere seg for livssynsbarnehager og barnehager med et spesielt pedagogisk grunnsyn (Montessoribarnehage, Steinerbarnehage).

Personalet og kvalifikasjonskravet

Forskning og kvalitetssatsingen "Den gode Barnehage" understreker at personalets kunnskap, kompetanse og holdning er den viktigste forutsetning for god kvalitet i barnehagen.

I kompetanseberetningen for Norge (UFD 2003) forklares kompetanse som evnen til å møte komplekse utfordringer. Kompetanse er kunnskap kombinert med evne og vilje til handling. Evne og vilje til handling kan ikke lovreguleres, men det må ikke være tvil og usikkerhet i forhold til kvalifikasjonskravet som stilles til fagpersonell i en utbygd barnehagesektor.

Synet på barn, barndom, læring, omsorg og pedagogikk bør være viktige føringer i barnehagepolitikken.

Fylkesmannen mener at formålet, som antyder samfunnsmandatet, og kravet om kvalifikasjon og formell kompetanse må være det vesentligste element i nasjonal styring av kvalitet i en sektor. Det bør være statens ansvar å sørge for at barnehagene har den kvalitetsstandard og den kompetanse som skal til for å oppfylle de mål som ligger i barnehagelov og rammeplan. I de nærmeste år med innføring av ny rammeplan og fortsatt behov for utdanning av fagpersonell må det være et mål at pedagogtettheten i barnehagene sikres på linje med Sverige og Danmark. Dette vil også støtte sterkere opp om barnehagens formål som pedagogisk institusjon og styrke forbindelseslinjene til skolen som har krav til høgskoleutdanning for alle sine fagfolk. I skoleverket har man i dag holdt fast ved faglig kvalifikasjon men løst opp forholdstallet mellom lærer og elev fra normerte klassestørrelser til løsere gruppestørrelser. Utdanningsdirektørene er av departementet bedt om å følge nøye med slik at denne muligheten ikke skal brukes til kommunal besparing med uforsvarlige gruppestørrelser som resultat. Et lignende prinsipp, forutsatt statlige kvalifikasjonskrav, kan etter Fylkesmannens mening også være et alternativ i barnehagesektoren.

Fylkesmannen mener også at det i ny lov må stilles krav til barnehagefaglig kompetanse i kommunens administrasjon på lik linje med opplæringsloven som stiller krav om skolefaglig kompetanse på administrativt nivå i kommunene.

Fylkesmannen støtter med ovennevnte argument:

1. Forslag B om videreføring av utdanningskravet til styrer.
2. Forslag B om barnehagens øvrige personale.

Fylkesmannen har med denne høringen ønsket å peke på at det i en utbygd sektor og revidert barnehagelov bør være en forbindelseslinje

mellom formålet, barns rett til medvirkning, rett til barnehageplass og til kvalifikasjonskravet til fagansatte.

Disse elementene i kvalitetskrav til sektoren må ikke betraktes som et ønske om å innskrenke barnehageeiers frihet og handlingsrom, men som et uttrykk for å sikre småbarns rettigheter i vårt land.

Forslag til endringer er skrevet med farge.

15 LOVUTKASTET

Kapittel I. Barnehagens formål og innhold

§ 1. Formål

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder et likeverdig pedagogisk tilbud.

Barnehagen skal i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem bistå barna i deres dannelsesprosess og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, kulturelle og etniske bakgrunn.

Barnehagens virksomhet skal bygge på de kristne grunnverdier.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagens skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse og økologisk forståelse.

Barnehagen skal tilby barna et læringsmiljø preget av lek, omsorg og gode sosiale relasjoner.

Barnehagen skal ha et innhold som bygger på samfunnets felles kunnskaps- og verdigrunnlag.

Eiere av private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke kan i vedtektene fastsette alternativ formulering av verdigrunnlaget i 4. ledd.

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og utfordrende omgivelser.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi stort rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehager for samiske barn i samiske distrikter skal bygge på samisk språk og kultur.

Departementet fastsetter Rammeplan som gir retningslinjer for organisering og innhold i virksomheten til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

For § 1 og § 2 om formål og innhold: se side 3 og 4 foran i forhold til forslag til omstrukturering og formuleringer.

Kapittel II. Barns og foreldres medvirkning

§ 3. Barns rett til medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å uttrykke seg om sitt syn på barnehagen innenfor barnehagens daglige virksomhet.

Slettet: i

Slettet: kursiv

Slettet: Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier. Eiere av private barnehager kan i vedtektene bestemme at andre ledd ikke skal gjelde. Private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke, kan i vedtektene fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål.

Slettet: ¶

Barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet. Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn. Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse og forståelse for bærekraftig utvikling. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser. Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn. Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi stort rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. [1]

Slettet: Se side 3 og 4 foran

Slettet: uttale

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

§ 4. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av alle foreldrene/de foresatte og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet forelegges samarbeidsorganene.

§ 5. Felles samarbeidsutvalg for barnehage og skole

Kommunen kan bestemme at det skal være felles samarbeidsutvalg for kommunal barnehage og grunnskole. Der begge parter ønsker det, kan det etableres tilsvarende ordning for privat barnehage og kommunal eller privat skole. Samarbeidsutvalget settes også i slike tilfeller sammen etter § 4 tredje ledd, men slik at foreldre/foresatte og ansatte fra både barnehagen og skolen skal være representert, jf. lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) § 11-1 fjerde ledd.

Kapittel III. Ansvar og myndighet

§ 6. Godkjenningsplikt

Virksomheter som mot godtgjøring har ansvar for barn under opplæringspliktig alder, plikter å søke godkjenning som barnehage når:

a. virksomheten er regelmessig og ett eller flere barn har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer, og

b. antall barn som er til stede samtidig er 10 eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år, og

Virksomheter etter første ledd må være godkjent før driften settes i gang.

Slettet: gir tilsyn og omsorg for

Slettet: passer

Slettet: c. tilsynet utføres mot godtgjøring.†

Tilsynsbegrepet i denne sammenheng er avlegs. Tilsynsbegrepet er dessuten i loven brukt i sammenheng med kommunalt tilsyn og for fylkesmannens tilsyn. Dette kan skape forvirring.

§ 7. Barnehageeiers ansvar

Barnehageeier skal påse at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Barnehageeier må legge fram opplysninger om regnskapsdata og tjenestedata etter forskrifter fastsatt av departementet.

Barnehageeier plikter å gi barnets bostedskommune de opplysninger som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 8 fjerde ledd.

Barnehageeier skal fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen.

§ 8. Kommunens ansvar

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal sikre at barnehagene drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Kommunen har plikt til å sørge for at det finnes et variert og tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Etter søknad har kommunen plikt til å stille barnehageplass til disposisjon innen rimelig tid. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur.

Hver kommune skal opprette og føre register til bruk for trygdekantorene i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteleven. Registeret kan samkjøres mot trygdekantorets register over mottakere av kontantstøtte. Departementet gir forskrifter med utfyllende bestemmelser om føringen av registeret, hvilke opplysninger registeret skal inneholde og behandlingen av disse opplysningene.

§ 9. Fylkesmannens ansvar

Fylkesmannen har veiledningsansvar overfor kommuner og eiere av virksomheter etter denne lov og er klageinstans i forhold til vedtak fattet av kommunen etter lovens §§ 10, 16, 18 og 19 og der det følger av forskrifter gitt i medhold av denne lov. Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunen utfører de oppgaver den som barnehagemyndighet er pålagt etter denne lov.

For § 7, § 8 og § 9 for øvrig se side 6 og 7 foran.

Kapittel IV. Barnehagemyndighetens generelle oppgaver mv.

§ 10. Godkjenning

Kommunen avgjør søknad om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jf. §§ 1 og 2.

Godkjente virksomheter skal være registrert i Enhetsregisteret.

Kommunen kan sette vilkår for godkjenningen med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid.

Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

§ 11. Familiebarnehager

Godkjenning av familiebarnehager omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjem.

Departementet kan gi forskrifter om godkjenning og drift av familiebarnehager.

§ 12. Samordnet opptaksprosess i kommunen

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn.

Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

§ 13. Prioritet ved opptak

Barn med nedsatt funksjonsevne skal ha rett til prioritet ved opptak i barnehage.

Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt

funksjonsevne.

Barn som det er fattet vedtak om etter lov om barneverntjenester §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.

Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.

§ 14. Offentlig tilskudd til private barnehager

Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

§ 15. Foreldrebetaling

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om foreldrebetaling i barnehagen, herunder søskenmoderasjon og inntektsgradering.

§ 16. Tilsyn og veiledning

Kommunen fører tilsyn med virksomheter etter denne lov. Kommunen skal gi veiledning til barnehager og kan gi pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningsspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller hvis forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten. Kommunens stengingsvedtak skal sendes fylkesmannen til orientering. Vedtak om retting og stenging kan påklages til fylkesmannen.

§ 17. Barnehagemyndighetens rett til innsyn

Virksomhetens leder eller eier plikter å gi barnehagemyndigheten de opplysninger som anses påkrevet for å utøve myndighetens oppgaver etter denne lov. Virksomhetens leder eller eier plikter også å gi barnehagemyndigheten adgang til lokaler der det drives barnehage eller virksomhet som er eller kan være godkjenningsspliktige etter denne lov.

Kapittel V. Personalet

§ 18. Ledelse

Alternativ A

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse. Barnehagen skal ha en daglig leder.

Alternativ B

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse. Barnehagen skal ha en daglig leder som har utdanning som førskolelærer eller annen treårig pedagogisk utdanning på høgsolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk. Når barnehage og grunnskole er organisert som en mindre virksomhet, kan skolens rektor være daglig leder for barnehagen. Kommunen kan innvilge dispensasjon fra utdanningskravet etter andre ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen. Departementet gir nærmere forskrifter.

Alternativ B

§ 19. Barnehagens øvrige personale

Alternativ A

Bemanningen skal bestå av førskolelærere og annet egnet personale.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgsolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet i første ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet gir forskrifter om dispensasjon og om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

Departementet gir utfyllende forskrifter om pedagogisk bemanning.

Dagens norm om pedagogtetthet videreføres i forskrift.

Alternativ B

Som alternativ A, men med en felles norm i forskriften på én førskolelærer per 10-14 barn som er til stede samtidig.

Alternativ C

Bemanningen skal bestå av førskolelærere og annet egnet personale.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgsolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Barnegruppene skal ha en størrelse som er hensiktsmessig ut fra barnas alder og forutsetninger.

Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet i første ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet gir forskrifter om dispensasjon og om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

Alternativ D

Bemanningen skal være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Barnegruppene skal ha en størrelse som er hensiktsmessig ut fra barnas alder og forutsetninger.

Alternativ B

For betrakninger rundt valg av alternativ for § 18 og § 19 se side 8 og 9 foran.

§ 20. Politiattest

Den som skal arbeide i barnehage må legge fram tilfredsstillende politiattest.

Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn, er utelukket fra arbeid i barnehager.

Kommunen kan kreve politiattest etter første ledd også for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen.

Departementet gir utfyllende forskrifter til denne paragrafen.

Kapittel VI. Forskjellige bestemmelser

§ 21. Saksbehandlingsregler for opptak i barnehagen
(Lovforslag kommer senere)

§ 22. Taushetsplikt

For virksomheter etter denne lov, gjelder reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13f tilsvarende.

§ 23. Opplysningsplikt til sosialtjenesten

Barnehagepersonalet skal gi sosialtjenesten bistand i klientsaker. De skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side, og de skal av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Av eget tiltak kan opplysninger bare gis etter samtykke fra klienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt. Opplysninger skal normalt gis av daglig leder.

§ 24. Opplysningsplikt til barneverntjenesten

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av daglig leder.

109

§ 25. Helsekontroll av barn og personale

Før et barn begynner i barnehage, skal det legges fram erklæring om barnets helse. Dersom barnet har møtt til de ordinære undersøkelser på helsestasjon, kan slik erklæring gis av barnets foresatte.

Barnehagens personale har plikt til å gjennomgå adekvat tuberkulosekontroll.

§ 26. Lovens anvendelse på Svalbard

Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

Kapittel VII. Ikrafttredelse og endringer i andre lover

§ 27. Ikrafttredelse. Endringer i andre lover

1.

Denne lov trer i kraft fra den dag Kongen bestemmer. Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i annen lov: Lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager oppheves.